

การวิเคราะห์เนื้อเพลงที่สะท้อนความเชื่อและค่านิยม:

กรณีศึกษาโครงการเพชรในเพลง

The Analysis of Lyrics with the Reflection of Belief and Values:
A Case Study of the Awarded Songs in the PechtNaiPleng Project

วรรณษา คูตระกูล¹

Wansa Kootragoon¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อ และค่านิยมที่สะท้อนผ่านบทเพลงที่ได้รับรางวัลในโครงการเพชรในเพลง โดยทำการวิเคราะห์ความเชื่อ และค่านิยม ซึ่งปรากฏในเนื้อเพลงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศในสาขาการประพันธ์คำร้องดีเด่นจากโครงการเพชรในเพลง คัดเลือกเพลง 14 เพลง จากจำนวนทั้งสิ้น 41 เพลงซึ่งใช้แบบบันทึกการถอดเนื้อเพลงเป็นเครื่องมือในการวิจัย และใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อบรรยายถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ และค่านิยมของเพลงนั้นๆ

ผลการวิจัยพบว่า เพลงที่เลือกมาวิเคราะห์มีการสื่อความหมายในเพลงที่แตกต่างกัน แต่ได้สะท้อนความเชื่อ และค่านิยม ในส่วนแรกสะท้อนความเชื่อเรื่องเทพเจ้า ส่วนที่สองสะท้อนค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ค่านิยมเกี่ยวกับศีลธรรม และค่านิยมพื้นฐานทั้งหมดเป็นความเชื่อและค่านิยมที่สังคมให้การยอมรับนอกจากนี้ยังพบว่าเพลงเหล่านั้นสามารถบอกเล่าถึงสภาพสังคมขณะนั้น ที่เพลงเหล่านั้นถูกแต่งขึ้นได้อีกด้วย ซึ่งช่วยให้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสังคมและความเป็นไปในช่วงเวลานั้นๆ ได้มากขึ้น

คำสำคัญ: ความเชื่อ ค่านิยม เพลงที่ได้รับรางวัลโครงการเพชรในเพลง

¹มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Abstract

This research aimed to analyze the beliefs and values appearing in the awarded songs in PechtNaiPleng Project. Fourteen out of forty-one songs were selected based on their contents related of the beliefs and values in Thai Society. Those songs were analyzed descriptively with reference to their relevance. This is used to remove the lyrics as a research tool. The descriptive analysis to describe the major issues related to the beliefs and values of music.

It was found that the selected songs convey meanings which reflect the beliefs and values in Thai songs in different way. The first part denotes the beliefs in gods while the songs part refers to the values about love, moral values and basic values. All the beliefs and values found in the awarded songs are generally accepted in the Thai society. In addition, the songs in this study tell us about the social conditions at that time. They help us get better understanding about our society in several ways.

Keywords: Beliefs, Values, PechtNaiPleng Award Songs

บทนำ

เพลงเป็นวรรณกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้สึก อารมณ์ ทัศนคติ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับทราบ โดยใช้คำร้องบรรยายเรื่องราวต่างๆ และใช้ทำนอง จังหวะดนตรีเป็นส่วนเสริมด้านอารมณ์ความรู้สึกเพลงจึงเป็นงานศิลปะทั้งในด้านคีตกกรรมและวรรณกรรม ที่สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้มนุษย์เกิดความรู้สึกต่างๆ เช่น รื่นเริง เศร้าสร้อย ฮึกเหิม สร้างความรับผิดชอบ ปลุกปลอบให้กำลังใจให้มนุษย์มีมานะที่จะต่อสู้กับอุปสรรค หรือปัญหาต่างๆ ได้ เพลงจัดได้ว่าเป็นวรรณกรรม ที่สามารถเข้าถึงประชาชนได้ในวงกว้าง ทั้งที่มีความรู้ อ่านหนังสือคล่องจนถึงอ่านหนังสือไม่ออก ทั้งนี้เพราะวรรณกรรมเพลงใช้การสื่อสารได้หลายรูปแบบทั้งวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวารสาร รวมทั้งการจัดการแสดงสดตามสถานที่ต่างๆ อีกทั้งเพลงยังมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ทุกยุคทุกสมัย ด้วยเหตุนี้เพลงจึงเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้บันทึก ถ่ายทอดเรื่อยมา ซึ่งสามารถสะท้อนทั้งความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิตของมนุษย์ได้

ชะลอ บุญช่วย (2532) กล่าวว่า ความเชื่อ (faith and superstition) หมายถึง การยอมรับที่แสดงถึงความจงรักภักดี ความศรัทธา และการยอมรับในอำนาจเร้นลับอื่นๆ ในเรื่องของค่านิยม ประดับเรื่องมาลัย (2528) ได้แบ่งค่านิยมไว้หลายประเภท แต่ที่นำมาใช้มี ค่านิยมเกี่ยวกับความรัก ค่านิยมเกี่ยวกับศีลธรรม และค่านิยมพื้นฐาน ส่วนพันคำมีโพทอง (2533) กล่าวว่า ค่านิยมพื้นฐาน แบ่งออกเป็นประเภทย่อยๆ ดังนี้

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ในสังคมไทยนั้นมีเพลงหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็น เพลงไทยเดิม เพลงลูกทุ่ง และเพลงลูกกรุงหรือที่เรียกว่าเพลงไทยสากล ซึ่งเพลงแต่ละประเภทได้พัฒนาไปตามความนิยมของสังคมในขณะนั้นและถ่ายทอดสภาพสังคม ตลอดจนชีวิตความเป็นอยู่ ทั้งสภาพเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี รวมถึงความคิด ความเชื่อของผู้คนผ่านภาษาของนักประพันธ์โดยมีดนตรีเป็นตัวประกอบ ทำให้เข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้ฟัง

ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเพลงลูกทุ่งหรือเพลงสากล จัดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ที่สามารถสะท้อนโลกทัศน์ สภาพสังคม เศรษฐกิจและความ เป็นอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งได้ นับแต่งการสื่อความหมายและการตีความแก่คนงานเพลงที่ได้รับรางวัล จากโครงการเพชรในเพลงทั้ง 10 ครั้ง ที่ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นโครงการที่จัดมาต่อเนื่อง (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547-2556) และได้รับการยอมรับจากสังคมในวงกว้าง โดยให้ความสำคัญต่อการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง ในฐานะที่ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติดังนั้นเพลงต่างๆ ที่ได้รับรางวัลไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและสืบทอดการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องภายใต้ความสละสลวยในเชิงวรรณศิลป์แล้ว เพลงยังสามารถสะท้อนบริบททางวัฒนธรรมโดยเฉพาะวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ อันหมายรวมถึงสภาพสังคม เศรษฐกิจ ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้นอีกด้วยการศึกษาบทเพลงที่ได้รับรางวัลจากโครงการเพชรในเพลง จะช่วยให้เข้าใจถึงมิติทางความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนผ่านบทเพลงหลากหลายมากขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อ และค่านิยมของเพลงที่ได้รับรางวัลในโครงการเพชรในเพลง

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ เพลงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศด้านการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยจากโครงการเพชรในเพลง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2556 (เพชรในเพลง กรมศิลปากร, แผ่นบันทึกข้อมูล. 2557) ซึ่งโครงการเพชรในเพลง มีการมอบรางวัลหลายประเภท ผู้วิจัยจึงทำการรวบรวมรางวัลและแยกประเภทได้ดังต่อไปนี้

ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2547 จำนวน 2 เพลงมี 1 แขนง ได้แก่ รางวัลประเภทการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทย และแบ่งออกเป็นประเภทย่อยๆ ดังนี้ ประเภทเพลงไทยสากล และประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง

ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2548 จำนวน 3 เพลงมี 1 แขนง ได้แก่ รางวัลประเภทการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทย และแบ่งออกเป็นประเภทย่อยๆ ดังนี้ ประเภทเพลงไทยสากล ประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง และประเภทเพลงสำหรับเด็ก

ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2549 จำนวน 3 เพลงปีนี้มีมอบรางวัลเหมือนปี พ.ศ. 2548

ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2550 จำนวน 3 เพลงปีนี้มีมอบรางวัลเหมือนปี พ.ศ. 2549

ครั้งที่ 5 พ.ศ. 2551 จำนวน 5 เพลงปีนี้มีเพิ่มรางวัลขึ้นกว่าปีก่อนๆ แบ่งเป็น 2 แขนง ได้แก่

1. รางวัลเชิดชูเกียรติผู้ประพันธ์เพลงดีเด่นในอดีต มี 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ประเภทเพลงไทยสากล ประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง และประเภทเพลงสร้างสรรค์สำหรับเด็ก

2. รางวัลประเภทการประพันธ์

เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยแบ่งเป็นประเภทย่อยๆ ดังนี้ ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยสากล ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยลูกทุ่ง

ครั้งที่ 6 พ.ศ. 2552 จำนวน 6

เพลงแบ่งเป็น 2 แขนง ได้แก่

1. รางวัลเชิดชูเกียรติผู้ประพันธ์เพลงดีเด่นในอดีต มี 3 ประเภทย่อย ได้แก่ ประเภทเพลงไทยสากล ประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง และประเภทเพลงสร้างสรรค์สำหรับเด็ก

2. รางวัลประเภทการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยแบ่งเป็นประเภทย่อยๆ ดังนี้ ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยสากล ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยลูกทุ่ง และประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงสร้างสรรค์สำหรับเด็ก

ครั้งที่ 7 พ.ศ.2553 จำนวน 7 เพลงแบ่งเป็น 2 แขนง ได้แก่

1. รางวัลเชิดชูเกียรติผู้ประพันธ์เพลงดีเด่นในอดีต มี 4 ประเภทย่อย ได้แก่ ประเภทเพลงไทยสากล ประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง ประเภทเพลงสร้างสรรค์สำหรับเด็กและเพลงประกอบโฆษณา

2. รางวัลประเภทการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยแบ่งเป็นประเภทย่อยๆ ดังนี้ ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยสากล ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยลูกทุ่ง และประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงสร้างสรรค์สำหรับเด็ก

ครั้งที่ 8 พ.ศ.2554 จำนวน 4 เพลงปีนี้มีมอบรางวัลมี 2 แขนง ได้แก่

1. รางวัลเชิดชูเกียรติผู้ประพันธ์เพลงดีเด่นในอดีต มี 2 ประเภทย่อย ได้แก่ ประเภทเพลงไทยสากล ประเภทเพลงไทยลูกทุ่ง

2. รางวัลประเภทการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยแบ่งเป็นประเภทย่อย

ดังนี้ ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยสากล
ประเภทการประพันธ์คำร้องเพลงไทยลูกทุ่ง

ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2555 จำนวน
4 เพลงปีนี้มีกรมอบรางวัลเช่นเดียวกับปี พ.ศ.2554
ครั้งที่ 10 พ.ศ. 2556 จำนวน
4 เพลงปีนี้มีกรมอบรางวัลเช่นเดียวกับปี พ.ศ.2555
รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 41 เพลง

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีเกณฑ์
การคัดเลือกเพลง ดังนี้

1. เป็นเพลงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ
ด้านการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยจาก
โครงการเพชรในเพลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2556
ตามที่กล่าวไปข้างต้น

2. เนื้อเพลงที่สะท้อนความเชื่อ และ
ค่านิยมในสังคมไทย

3. เพลงที่ยังสามารถหาฟังได้ใน
ปัจจุบัน จากนั้นได้เพลงทั้งสิ้น 14 เพลง ดังต่อไปนี้

3.1 เพลงยอยศพระลอผู้ประพันธ์
พยางค์ มุกดา

3.2 เพลงก้อนหินก้อนนั้นผู้ประพันธ์
นิติพงษ์ ห่อนาค

3.3 เพลงวันที่ปี่อ้ายผู้ประพันธ์
วสุ ห้าวหาญ

3.4 เพลงกล่อมแม่ ผู้ประพันธ์
สุทธิพงษ์ สมบัติจินดา

3.5 เพลงค่าน้ำนม ผู้ประพันธ์
ไพบูลย์ บุตรขัน

3.6 เพลงขอเช็ดน้ำตาบนหน้าแม่
ผู้ประพันธ์ หลุยส์ ท่าศาลา (นายคิวงพล เพชรทอง)

3.7 เพลงไผ่รวมกอ ผู้ประพันธ์
สุทธิพงษ์ สมบัติจินดา

3.8 เพลงบ้านเราจะเหมือนเดิม
ผู้ประพันธ์ ประภาส ชลศรานนท์

3.9 เพลงชีวิตบนเส้นด้าย หัวใจ

บนดักแม่ ผู้ประพันธ์ พจน์ สุวรรณพันธ์ (สุพจน์
สุวรรณพันธ์)

3.10 เพลงสุขที่ใจ ผู้ประพันธ์
สุทธิพงษ์ วัฒนจัง

3.11 เพลงมนต์รักลูกทุ่งผู้ประพันธ์
ไพบูลย์ บุตรขัน

3.12 เพลงพ่อเจ้าอยู่หัวของหนู
ผู้ประพันธ์ ศรีสุภาวงศ์ อินไทร

3.13 เพลงหน้าที่เด็ก ผู้ประพันธ์
ช่อม ปัญญาพรรัตน์

3.14 เพลงฉลาดทันคน ผู้ประพันธ์
ช่อผกา คงแจ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

แบบบันทึกการถอดเนื้อเพลง

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการรวบรวมเนื้อเพลงทั้งสิ้น
14 เพลง ซึ่งโครงการเพชรในเพลงเป็นโครงการ
ที่มีเพลงที่ถูกคัดสรรมาอย่างดีแล้ว และได้รับความ
นิยมนิยม สามารถสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึก
และแสดงออกถึงความเชื่อ และค่านิยมในสังคมได้
จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อเพลงที่สะท้อน
ความเชื่อ และค่านิยมที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ
ด้านการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทย จาก
โครงการเพชรในเพลง ซึ่งเพลงที่ได้ทั้งหมดเลือก
มาจาก

1. เป็นเพลงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ
ด้านการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยจาก
โครงการเพชรในเพลงตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2556
ตามรายละเอียดที่กล่าวไปข้างต้น

2. เนื้อเพลงที่สะท้อนความเชื่อและ
ค่านิยมในสังคมไทย

3. เพลงที่ยังสามารถหาฟังได้
ในปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อบรรยายถึงประเด็นสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับ ความเชื่อ และค่านิยมของเพลงที่ได้รับรางวัลชนะเลิศด้านการประพันธ์เพลงดีเด่นด้านภาษาไทยจากโครงการเพชรในเพลง

ผลการวิจัย

ความเชื่อและค่านิยมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่มีการส่งต่อกันมาอย่างยาวนาน สิ่งเหล่านี้ถูกสะท้อนผ่านสื่อต่างๆ ตลอดเวลา “เพลง” เป็นอีกสื่อหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมากในการสะท้อนความเชื่อ และค่านิยมได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งเพลงออกเป็น 2 กลุ่มคือ เพลงที่สะท้อนความเชื่อ และเพลงที่สะท้อนค่านิยม

เพลงที่สะท้อนความเชื่อ มี 1 เพลง ดังตาราง

ตารางที่ 1 ชื่อเพลงที่สะท้อนความเชื่อ

ลำดับ	ความเชื่อ	เพลงที่ได้รับรางวัล
1	ความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า	เพลงยอยศพระลอ

เพลงยอยศพระลอเป็นเพลงที่แต่งขึ้นตามตำนานพื้นบ้านเรื่องพระเพื่อน-พระแพง ตำนานประจำอำเภอสอง จังหวัดแพร่ เนื้อเพลงสะท้อนถึงความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้า จากการศึกษาพบว่าผู้คนในสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นพุทธศาสนิกชน แต่จะพบว่าบ่อยครั้งมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้าปรากฏอยู่คู่กันเสมอ ดังที่ปรากฏในเพลงยอยศพระลอ ในเนื้อเพลงบรรยายถึงความสง่างามของพระลอ โดยเปรียบเทียบกับความงามสง่าของเทพในศาสนาฮินดู ซึ่งในเพลงนี้คือพระอินทร์นั่นเอง

เพลงที่สะท้อนค่านิยม แบ่งได้ดังตาราง

ตารางที่ 2 เพลงที่สะท้อนค่านิยม

ลำดับ	ค่านิยม	เพลงที่ได้รับรางวัล
1	ค่านิยมเกี่ยวกับความรัก	1. เพลงวันที่ปี่ม้อาย 2. เพลงกล่อมแม่ 3. เพลงค่าน้ำนม 4. เพลงขอเช็ดน้ำตาบนหน้าแม่
2	ค่านิยมเกี่ยวกับศีลธรรม	1. เพลงก่อนหินก้อนนั้น 2. เพลงไผ่รวมกอ 3. เพลงบ้านเราจะเป็นเหมือนเดิม 4. เพลงชีวิตบนเส้นด้าย หัวใจบนटकแม่ 5. เพลงสุขที่ใจ 6. เพลงมนต์รักลูกทุ่ง
3	ค่านิยมพื้นฐาน	7. เพลงพ่ออยู่หัวของหนู 8. เพลงหน้าที่เด็ก เพลงฉลาดทันคน

เพลงที่สะท้อนค่านิยม สามารถแบ่งได้เป็น 3 หัวข้อหลักๆ ได้แก่

กลุ่มแรกค่านิยมเกี่ยวกับความรัก

ได้แก่

1. เพลงวันที่ปี่ม้อาย เพลงนี้สะท้อนถึงความรักของหนุ่มสาว ซึ่งเป็นค่านิยมหนึ่งที่ถูกหยิบมาแต่งเป็นเพลงได้ทุกยุคทุกสมัย นอกจากนี้ยังมีค่านิยมเกี่ยวกับความรักในอีกหลายรูปแบบที่นำมาแต่งเป็นเพลง ไม่ว่าจะเป็นความรักของพ่อแม่ ความรักของเพื่อน ความรักของคนรัก

2. เพลงกล่อมแม่

3. เพลงค่าน้ำนม

4. เพลงขอเช็ดน้ำตาบนหน้าแม่

เป็นเพลงซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับแม่ทั้งสิ้น เป็นค่านิยมที่สะท้อนถึงความรักของบุพการีที่ลูก

และแม่มีต่อกันและกัน สามารถนำเพลงที่เกี่ยวข้องกับแม่มาใช้แต่งได้ทุกเมื่อ เนื่องจากเพลงที่เกี่ยวข้องกับแม่สามารถสะท้อนอารมณ์ผู้ฟัง และเข้าถึงผู้ฟังได้เป็นอย่างดี

กลุ่มที่สอง ค่านิยมเกี่ยวกับศีลธรรม มีหลายเพลง ซึ่งแต่ละเพลงมีเนื้อหาแตกต่างกันออกไป ได้แก่ เพลงกอนหินก้อนนั้น เป็นเพลงสอนให้เรามีรักย์อมมีทุกข์ มีทุกข์ควรปล่อยวางเพลงชีวิตบนเส้นด้าย หัวใจบนดักแม่ เป็นเพลงที่สะท้อนถึงความเสียสละของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ความไม่สงบในภาคใต้ ความเสียสละต่อบ้านเมืองเป็นค่านิยมหนึ่งที่คนไทยยกย่อง และเชิดชูอยู่เสมอ ต่อมาเพลงไผ่รวมกอ เป็นเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักความสามัคคีกัน พ่อสอนให้เรารู้จักรักและช่วยเหลือกัน และเพลงบ้านเราจะเหมือนเดิม เพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสามัคคีนั้นมักถูกแต่งขึ้นหลังเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งต่างๆ เนื้อหาส่วนใหญ่มักกระตุ้นเตือนให้ผู้คนในสังคมเกิดความสำนึกถึงความสามัคคี การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยค่านิยมเรื่องความสามัคคีเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมทางสังคมคือผู้คนในสังคมนับว่าควรมีความรัก ความสามัคคีต่อกันและกันเพลงสุขที่ใจ เป็นเพลงที่กระตุ้นให้ผู้ฟังตระหนักถึงวิถีการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน ที่มีความแก่งแย่งในหลายเรื่อง มีความต้องการในทรัพย์สินเงินทองจำนวนมาก ด้วยคิดว่าสิ่งเหล่านั้นจะทำให้มีความสุข เนื้อหาในเพลงนี้เป็นการกระตุ้นให้คิดว่า แท้จริงแล้วทำอย่างไรจึงจะมีชีวิตที่เป็นสุขอย่างแท้จริงนั่นเอง เพลงต่อมาเพลงพ่อเจ้าอยู่หัวของหนูเป็นเพลงที่แสดงออกถึงความจงรักภักดี โดยสื่อความหมายผ่านข้อความที่แสดงถึงการมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ อยู่ทุกบ้านซึ่งเป็นสิ่งที่สื่อแทนสถาบันพระมหากษัตริย์ และใช้คำว่า “หนู” แทนประชาชนชาวไทย ซึ่งเป็นการสื่อว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เปรียบเสมือนพ่อของแผ่นดินและ

ประชาชนเปรียบเสมือนลูกนั่นเอง ค่านิยมเรื่องความรักภักดีนี้เป็นค่านิยมที่คนไทยให้ความสำคัญมาโดยตลอดเช่นกันและเพลงมนต์รักลูกทุ่งเป็นค่านิยมที่คนในชนบทมักให้ความสำคัญ โดยในเพลงสื่อความหมายถึงความเรียบง่าย เช่น ต้นไม้ พื้นบ้าน การตกปลา ทุ่งนา เพลงลูกทุ่ง เป็นต้นล้วนแต่เป็นสิ่งที่พบได้ง่ายในต่างจังหวัด ทำให้ผู้ฟังสามารถนึกภาพตามได้ไม่ยาก

กลุ่มที่สามเป็นเพลงที่สะท้อนค่านิยมพื้นฐาน ได้แก่เพลงหน้าที่เด็ก เป็นเพลงที่สะท้อนค่านิยมเรื่องต่างๆ ทั้งหมด 10 เรื่อง อันเป็นบรรทัดฐานว่า “เด็กดี” จะต้องมีความประพฤติเช่นในเพลงต่อมา เพลงฉลาดทันคน เป็นเพลงที่สอนเรื่อง การเป็นคนรักการอ่าน และใช้แสงเทียน แทนความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย ค่านิยมเรื่องความใฝ่รู้ หรือการเป็นผู้รู้นั้นเป็นสิ่งที่สังคมให้การยกย่องมาโดยตลอด

จากการแบ่งกลุ่มออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ ที่ปรากฏข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าสังคมให้ความสำคัญกับความเชื่อ และค่านิยมต่างๆ อย่างชัดเจนกว่าประเด็นอื่นๆ ในสังคม ซึ่งการให้ความสำคัญดังกล่าวถูกถ่ายทอดผ่านเนื้อหาในเพลงต่างๆ ที่นำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายออกเป็น 3 ประเด็นดังนี้

1. เพลงที่สะท้อนเรื่องความเชื่อ ความเชื่อในผลการวิจัยครั้งนี้ คือความเชื่อในเรื่องเทพเจ้า ดังจะเห็นว่าสังคมในปัจจุบัน ความเชื่อในเรื่องของเทพเจ้า ยังคงมีอยู่ เพราะสิ่งเหล่านี้ถือเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคน ในยามที่ท้อแท้สิ้นหวัง หรือหมดกำลังใจ จึงได้มีการกราบไหว้ขอพร เทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ เพื่อให้จิตใจของเราดีขึ้น เช่น การไหว้พระพิฆเนศ เพื่อขอพร

ให้ประสบความสำเร็จในเรื่องต่างๆ การไหว้พระศรีมูรติ เพื่อขอพรในเรื่องของความรัก ส่วนทางศาสนา พุทธมีการกราบไหว้พระเพื่อเป็นสิริมงคลแต่ตัวเอง และครอบครัวเช่นกันสอดคล้องกับ ชะลอ บุญช่วย (2532) กล่าวว่า ความเชื่อ (faith and superstition) หมายถึง การยอมรับที่แสดงถึงความจงรักภักดี ความศรัทธา และการยอมรับในอำนาจเร้นลับอื่นๆ นำมาใช้ในงานวิจัยคือความเชื่อเกี่ยวกับเทพเจ้านั่นเอง

2. เพลงที่สะท้อนค่านิยม แบ่งได้เป็น 3 ประเภทหลักๆ ดังนี้

2.1 ค่านิยมเกี่ยวกับความรัก เพลงที่สะท้อนความรักในผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพลงที่สะท้อนความรักระหว่างแม่กับลูก ซึ่งความรักของแม่กับลูกเป็นความรัก ความห่วงใยที่มีมาตั้งแต่กำเนิด ไม่ว่าจะทำอะไรผิดพลาดสักกี่ครั้ง คนที่เป็นแม่ ย่อมที่จะอภัยให้ลูกได้เสมอ แต่ในสังคมปัจจุบัน ด้วยภาวะเศรษฐกิจต่างๆ ทำให้ค่านิยมเรื่องความรักของแม่กับลูกถูกละเลยไป เพราะลูกต้องออกไปทำงานหาเงิน ส่งกลับบ้าน ทำให้ลูกไม่มีเวลากลับไปแสดงความรักกับแม่ แต่ถึงกระนั้นแม่ก็ยังรักและห่วงใยลูกเสมอ

2.2 ค่านิยมเกี่ยวกับศีลธรรม ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาที่สะท้อนในเรื่องศีลธรรม ความดีงาม ความเสียสละ ในเรื่องการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคม ให้รู้จักรักและสามัคคีกัน ซึ่งสะท้อนสังคมปัจจุบันได้เป็นอย่างดี เพราะแต่ละกลุ่มคน ทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว โดยละเลยผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายต่างๆ ตามมา แต่ถ้าทุกคนคำนึงถึงศีลธรรมอันดีงาม ความถูกต้อง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ภัยกัน จะทำให้สังคมที่เราอยู่นี้จะน่าอยู่ยิ่งขึ้น ซึ่งทั้งค่านิยมที่เกี่ยวกับความรัก และค่านิยมที่เกี่ยวกับศีลธรรม ได้สอดคล้องกับประดับ เรื่องมาลัย (2528) ได้แบ่งค่านิยมไว้หลายประเภท แต่การวิจัยครั้งนี้ได้

นำมาใช้มี 2 ประเภทที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั่นเอง

3. เพลงที่สะท้อนค่านิยมพื้นฐาน ผลการวิจัยของเพลงที่สะท้อนค่านิยมพื้นฐานนี้คือพื้นฐานของเด็กดี ประเทศไทยได้มีการปลูกฝังในเรื่องของการทำดีให้กับเด็กๆ เพื่อพัฒนาพื้นฐานของเด็ก ให้กลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า เพลงนี้สอดคล้องแนวคิดของสำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (พินคำ มีโพหนอง, 2553) ได้เชิญชวนให้ทุกคนในสังคม ร่วมกันส่งเสริม ปลูกฝัง และปฏิบัติตาม คือ

- 3.1 การพึ่งตนเองขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
- 3.2 การประหยัดและออม
- 3.3 การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- 3.4 การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- 3.5 ความรักชาติ ศาสน์

เพลงที่นำมาทำการวิจัยทั้ง 14 เพลงนี้สามารถสะท้อนทั้งความเชื่อ และค่านิยมของคนในสังคมส่วนหนึ่ง ไม่ได้หมายความว่าทั้ง 14 เพลงนี้จะเป็นเพลงหลักที่จะสามารถสะท้อนได้ทั้งสังคมและวัฒนธรรม ผู้วิจัยหยิบยกเพลงจากโครงการเพชรในเพลง เพื่อเป็นภาพแทนเพลงอื่นๆ ให้ผู้อ่านเข้าใจในมุขมุกมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

นำไปเผยแพร่ผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านวงการเพลง ได้ตระหนักถึงอิทธิพล หรือความสำคัญของเพลง ซึ่งถ้าหากจะนำไปใช้ในเชิงสร้างสรรค์จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง แต่ถ้านำไปใช้ในทางที่ผิดอาจเกิดผลเสียต่อสังคมได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเพลงที่แต่งโดยใช้ภาษา

ถิ่น เนื่องจากภาษาถิ่นเป็นวัฒนธรรมเฉพาะพื้นที่
และปัจจุบันมีเพลงที่แต่งด้วยภาษาถิ่นจำนวนมาก

ซึ่งอาจสะท้อนนัยทางสังคมบางประการจากเพลง
เหล่านี้

เอกสารอ้างอิง

- ชะลอ บุญช่วย. (2532). *ความเชื่อที่ปรากฏในพิธีกรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประดับ เรืองมาลัย. (2528). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พันคำ มีโพนทอง. (2533). *การศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของครู ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษา*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. (2557). *ผลการประกวดโครงการเพชรในเพลง ปี 2547-2556*. [แผ่นบันทึกข้อมูล]. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.